

# PTUJSKI LIST

Stane:

Za celo leto . . . . . K 30—  
za pol leta . . . . . 15—  
za četrť leta . . . . . 7.50  
za 1 mesec . . . . . 2.50

Posamezna številka 1 K.

Uredništvo in upravništvo je v  
Ptuju, Slovenski trg 3 (v starem  
rotovžu), priličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

## Politično gospodarski tednik.

Štev. 46

Ptuj, 14. novembra 1920

II. letnik

### DEMOKRATSKA STRANKA.

 V nedeljo, dne 14. novembra 1920  
se vrši

# Javen shod

v Narodnem domu v Ptuju.

 Začetek ob 10. uri dopoldne. 

**Govorniki:**

**dr. Vekoslav Kukovec**, minister      **dr. Vl. Serbec**, odvetnik v Mariboru.  
**Iv. Rebek**, obrtnik v Celju.      **Fr. Voglar**, profesor v Mariboru.

**Krajevna organizacija JDS. v Ptuju.**

#### O avtonomiji.

Eno najvažnejših vprašanj, katero bi ime-la rešiti bodoča Narodna skupščina, je, kako se naj razdeli naša država, da se bo naj-boljše upravljala. V našo novo kraljevino so se združile s Srbijo, ki je bila že prej kra-ljevina, razne večje ali manjše dežele, ki so se v prejšnji monarhiji različno upravljale. Začasno so obdržale te dežele tudi v novi državi svojo samostojnost. Dežele, v katerih prebivajo Slovenci, so se združile v upravno celoto Slovenije, kateri načeluje pokrajinska vlada v Ljubljani. Enako upravno celoto tvori Dalmacija, Bosna in Hercegovina, Hr-vaška, Vojvodina. Nekatere so precej male, druge pa zelo velike.

V novi naši državi se bo treba odločiti, ali naj ostane pri sedanjih ureditvi, ali se naj izpremeni in kako. Nekteri bi radi, naj bi se vsa država razdelila po plemenih Srbih, Hr-vatih in Slovencih v tri plemenske provin-cije, ki naj bi imele precej široko avtonomi-jo in bi bile le z nekimi skupnimi zadevami združena. Drugi pa hočejo, naj bi se država razdelila v več ne prevelikih pokrajinskih okrožij, ki bi imela tudi obsežen samostojen zlasti gospodarski delokrog, politične zadeve pa bi pripale osrednji skupni vladi.

Premisliti moramo, kaj bi bilo za nas, pa tudi za državo boljše.

Plemenska avtonomija zahteva, naj bi

bili Srbi za se, Hrvati za se in Slovenci za se. V besedah se to lepo sliši, a kako bi bilo v resnici? Nastala bi tako Velika Srbija, ki bi jo tvorile srbska kraljevina, Bosna, Banat, Bačka, Srem, del Slavonije in Like, južna Dalmacija in Črna gora; Hrvatska bi obse-gala večino hrvatske banovine in del Slavo-nije, Slovenija pa kraje, kakor so sedaj zdru-ženi. Srbija bi tako štela čez 10 milijonov prebivalcev, Hrvatska niti dva milijona, Slo-venija pa okol 1 milijon. Srbija bi imela vse rodovitne in bogate pokrajine ter morje. Slo-venija pa samo nekaj gozda in premoga. Pri skupnih zadevah, kakor carina, vojaštvo, zu-nanja politika bi Slovenija ne prišla radi svoje malosti do nikake veljave, odločevala bi edino Velika Srbija, podobno kakor je med nemškimi državami in državami svoj čas v cesarstvu odločala edino le Prusija. V avtonomnih zadevah bi sicer lahko delali, kakor bi sami hoteli, le če bi imeli — s čim. In še sedaj zabavljamo, da moramo dati za 1 srbski denar 4 naše krone, kaj bi šele po-tem rekli, ko bi morali kakor v Avstriji dati zanj 13 kron!

Motili bi se tudi, če bi mislili, da bi pri samo-stojni naši pokrajinski upravi bili v delu za občę koristi bolj složni in delavni. Dosedanje razmere pri naši vladi v Ljubljani nas poučujejo prav o nasprotnem. Glavno delo bi bilo kakor v Šušterskičevi dobi, da bi svoje politične na-sprotnike pobijali. Zlasti pa še mi Štajerci že sedaj vidimo, da je tudi Ljubljana precej daleč od nas, da vladajoča gospoda v Ljub-

ljani ne pozna dosti naših štajerskih razmer, zato pa tudi bolj skrbi za ožje kranjske po-trebščine.

Ako pa bi razdelili državo v enotna večja avtonomna okrožja, kakor zahtevajo to gospodarske in pokrajinske prilike, bi uprave v njih laže skrbele za svoje področje. Vse bi bile enako samostojne in enako odvisne od skupne državne uprave, v svojem delo-krogu pa bi laže pregledale lastne potrebe.

#### Politika in gospodarstvo.

Dr. Fran Ogrin.

Kakor si postilja narod in država poli-tično, tako leži gospodarstvo. To bridko res-nico okušamo tudi mi Jugoslovani. Da bi imeli že urejeno in konsolidirano državo (v političnem smislu), nam bi se tudi že davno gospodarsko že bolje godilo. Kaj nam pomaga vse naše prirodno bogastvo, če ga pa ne moremo prav izrabiti, kaj naša krasna lega ob adrijanski obali, če smo pa faktično blokirani! Da, da, po razdrapanosti naših poli-tičnih razmer se ceni tudi naše gospodarska moč in veljava. Ravno, ker ne nudimo zuna-njemu svetu harmonične, popolnoma ujedi-njene, močne države, se nas briskira in striže tudi gospodarsko.

Prva in poglobitna naloga konstituante bo tedaj, da postavi državi trdne, nerazrušne temelje, na katerih bo vzvalovilo plodonsno

politično in smotreno gospodarsko življenje. Potem bo tudi inozemstvo drugače cenilo i našo valuto, i naše produkte, naše delo in gospodarski pomen. Do takrat bo menda že tudi rešeno jadransko vprašanje, koja rešitev nam bo omogočila svobodno in neovirano pomorsko trgovino.

Gorje nam pa, ako tudi konstituanta ne bo delamožna in bo uničevala svojo enerzijo v neplodnih stankarskih in osebnih preprih! Zato naj bi volili take kandidate, o katerih smo prepričani, da bodo res delali.

## Gospodarstvo.

**Nova industrija.** V Strnišču pri Ptuj, kjer je izza vojne največja kolonija barak, se snuje delniška družba za izdelovanje lesenih stavb (hiš, vil, telovadnic, mostov itd.) ter za napravo novih in popravo starih železniških vagonov. Družba bo imela temeljne glavnice 30 milijonov kron. Kraj je za industrijo prav prikladen, ker ima razen mnogih barak vodovod, električno ravsvetljivo in kanalizacijo.

**Visoke krušne cene v Zagrebu.** V Zagrebu so poskočile cene kruhu pri kg belega iz nularice na 17 K, iz moke št. 2 pa na 15 K. Določena je najvišja cena za mleko in sicer s 5 K liter.

**Ugodna sladkorna žetev.** V vseh državah cenijo letošnji pridelek sirovega sladkorja dosti višje kot je bil lanski, in sicer na Nemškem do devet milijonov centov več, v Češko-slovaški za dvestopetdeset tisoč ton več, na Nizozemskem za 60.000 ton, v Belgiji za 80.000 ton in na Francoskem za 125.000 ton več. Ali bo tudi cena sladkorju povsod za toliko nižja?

**Cene sladkorju padajo.** V Sarajevu so zadnji teden padle cene sladkorju od 70 do 90 K na 58 K za kg sladkorja.

**Važne davčne olajšave.** V finančnem zakonu so se napravile važne spremembe. Davek za vino bodo plačevali le konsumenti, ne pa pridelovalci. Trošarina na sadni most se popolnoma opusti. Žganjekuha je prosta do 6 izlivo v kotlih. Zemljiški davek se zniža od štirikratnega iznosa na trikratni iznos. Od električnih žarnic izpod deset sveč se ne plača nikake trošarine. Tudi od olja ne bo trošarine, istotako je kvas prost. Zakon o posebnih davčnih povišanjih za Slovenijo se opusti.

**Izvoz žrebet in konj.** Na predlog ministrstva za kmetijstvo in vode dovolil je ministerski finančni komitet izvoz 2500 žrebet iz Slovenije v inozemstvo. Od teh 2500 žrebet sme se izvoziti 500 konj, rojenih v letu 1918., 1000 rojenih v letu 1919. in 1000 letošnjih žrebet. Izvoz je dovoljen le preko carinaren v Mariboru in Borovnici. Na teh dveh postajah pregledoval bo državni živinozdravnik konje, ki se nameravajo izvoziti, na njihovo starost in zdravje. Izvoz je za enkrat dovoljen samo za žrebeta moškega spola belgijske in in noriške pasme. Naslov se naproša, da to razglasi in da se o tem obveste konjerejci, ki imajo odvišna žrebeta za izvoz.

## Volilno gibanje.

### Volišča za ptujski okraj.

Za volitve 28. novembra so določena sledeča volišča:

**Ptujski okraj:** Sv. Urban občine: Bišečki vrh, Destinci, Dolič, Livanjci, Ločič, Sv. Urban, Trnovska vas, Trnovski vrh.

**Sv. Marko:** Borovci, Markovci, Prvenci, Spuhlja, Zabovci.

**Savci:** Bratonečice, Savci, Trnovci.

**Svetinje:** Brebrovnik, Litmerk, Mihalovci, Veličane, Žerovinci.

**Breg:** Breg, Hajdina.

**Plat:** Brestovec, Nimno, Plat, Rajnkovec, Sv. Katarina.

**Ragoznica:** Brstje, Kicar, Rogoznica.

**Meretinci:** Bukovci, Formin, Gajevci, Mala vas, Meretinci, Stojnci, Sv. Marjeta.

**Cirkovce:** Cirkovce.

**Vel. Nedelja:** Cvetkovci, Sardinje, Trgovič, Vel. nedelja.

**Stoprce:** Črmožiše, Stoprce, Sv. Bolfenk.

**Žetale:** Dobrina, Kočica, Nadole, Žetale.

**Nova cerkev:** Dolena, Gruškovje, Nova cerkev, Sedlašek, Podlehnik, Sv. Trojica v H.

**Rogatec:** Donačka gora, Rogatec, Sv. Florijan, Sv. Rok.

**Polenšak:** Dragovič, Hlaponci, Polanci, Polenšak, Lomi, Sv. Lovrenc.

**Gradišče:** Dravci, Gradišče, Drstelja, Janežovci, Jiršovci, Vintrovci.

**Ormož:** Frankovci, Hardek, Ormož, Hum, Pušenci.

**Hrastovec:** Gorenjski vrh, Turski vrh, Zavrče.

**Sv. Barbara:** Gruškovce, Slatina, St. Barbara, Sv. Elizabeta.

**Sv. Miklavž:** Jastrebeci, Hermanci, Kog, Sv. Miklavž, Vitan.

**Marklavas:** Jurovce, Lanca vas, Trnovci, Zg. Pristava.

**Kostrivnica:** Kostrivnica.

**Krčevina:** Krčevina, Mestni vrh, Vurperg.

**Sv. Tomaž:** Lahonci, Runeč, Sv. Tomaž.

**Ptujska gora:** Majšperg, Ptuj. gora.

**Dornava:** Mezgovci, Moškanjci, Pacinje, Podvinci.

**Središče:** Obrežje, Središče, Šalovci, Vodranci.

**Sv. Vid:** Pobrežje, Vareja.

**Sv. Lenart:** Podborci, Samožani, Sodinci, Vičanci.

**Ptuj:** Ptuj.

**Rogaška Slatina:** Rogaška Slatina, Slatina, okol., Sp. Sečevo, Sv. Mohor, Sv. Trojica, Takačevo.

**Sv. Andraž:** Sakošak, Sv. Andraž na Goričkem, Zagorci.

**Šentjanž:** Slovenja vas, Šentjanž.

**Sv. Andraž:** Skorišnjak, Sv. Andraž v L., Vel. Varnica, Vel. Okič.

**Sv. Lovrenc:** Sv. Lovrenc na Polju.

**Odstop dr. Rybara in dr. Gregorina od kandidate.** Vsled nevarnosti, da bi se v volilnem boju izigravali osebi obeh znanih primorskih politikov druga proti drugi, ker sta oba bila kandidata v istem volilnem okrožju in ker bi s tem znali biti oškodovani interesi kot kandidata, sta oba odstopila kot kandidata. To je smisel izjave, ki sta jo te dni objavila v listih. Narodnosocialna „Nova pravda“ se v nesramnem članku zaganja v demokratsko stranko, češ da je ona kriva tega odstopa, da je izdala interese beguncev itd. Verjamemo, da narodne socialiste odstop dr. Rybara hudo boli, odtod ves ta gnev in srd, na katerega izbruhe pa odgovarjati nam niti v glavo ne pade. Demokratska stranka je preresnna, da bi se dala le količkaj razburjati od političnih otročarij kakega Deržiča ali Brandnerja in podobnih.

**Boj med samostojneži in kmečko zvezo.** „Straža“ in „Slovenski Gospodar“ sta začela ljuto napadati kandidate Samostojne kmetijske stranke, zlasti pa njenega kvalificiranega kandidata g. Dobnika Štefana iz Zlatoličja, ki je sedaj kmet in mlinar, dasiravno bi bil danes lahko advokat ali pa kakšen višji državni uradnik. Živi že 4 leta na svojem domu ter se peča z mlinom in kmetijstvom ne samo na papirju, ampak tudi dejansko. Ta kandidat je menda kmečki zvezi najbolj na potu, ker je SKS edina stranka, ki ima takšnega kvalificiranega kandidata, t. j. z visokošolsko izobrazbo, ki se resnično peča s kmetijstvom kakor vsaki drugi kmet. Kmečka zveza pa, ki pravi, da je kmečka, ni mogla najti niti enega takega kvalificiranega kandidata, ki bi bil vsaj mlinar, ampak si je za svoje kandidate zbrala kar več advokatov in duhovnikov. Radovedni smo, ali bo imel ta resnično kmetijski kandidat z visokošolsko izobrazbo, ki pozna vse državljanske zakone, razen tega pa tudi kmetijstvo iz lastnih rok, pri volitvah 28. novembra v ptujskem okraju za volilce veliko privlačno silo. Volilci, premislite torej, ali daste

svoj glas za gori imenovanega kandidata, ali pa za kandidate kmečke zveze, ki ima samo takšne kvalificirane kandidate, ki poznajo kmetijstvo le iz knjig in lepo donečih pripovedk, kako se kmetu dobro godi.

**Sladek navzgor, sladek navzdol.** To je klerikal-c. Navzdol se dobrika vsem instinktom mase, ruje proti Srbom, govori o militarizmu, piše o avtonomiji, vpije o lastni zakonodaji, kriči o veri, zabavlja vsevprek. Misli pa samo na sebe samega, na svojo politično moč, na fonde, in deželno samoupravo razume tako, da bi samo on rad upravljal deželo. V Beogradu pa podpisuje vse finančne zakone, soglašja z vsemi davki, dobiva rede, hodi na dvor, se prilizuje ministrom, liže generalom podplate, povišuje železniške tarife, krepko podpira svoje banke in podjetja, štiti izvoznike in velekapitaliste, pomaga uničevati agrarno reformo. Doma prodaja kmeta, kmetijsko družbo, delavca, uradnika, konzumenta. V Beogradu prodaja državo, Slovenijo, avtonomijo, finance — vse prodaja, kar more. To je politično verižništvo na debelo.

**Zakaj ima demokratska stranka toliko nasprotnikov?** Zato, ker to ni stranka kakega posameznega stanu, ker ne zastopa koristi le enega stanu na škodo vsem drugim stanovom. Demokratska stranka zastopa koristi vseh stanov, ker ve, da le ob medsebojni zadovoljnosti raznih stanov je mogoče uspešno delo.

**Jeli demokratska stranka zares demokratska,** t. j. da naj odloča o sebi ljudstvo? To vidimo ne samo iz njenega programa, nego tudi iz tega, ker si je za kandidate postavila najodličnejše zastopnike raznih stanov.

**Demokratska stranka državna stranka.** Kakor ni demokratska stranka za posamezen stan, tako tudi ni za pokrajinsko razcepitev naše države. Dobro ve, da bo naša država močna znotraj in na zunaj, ako bo ujedinjena v eno celoto, ne pa razkosana na manjše samostojne dele, ki bi si nazadnje začeli še med seboj nasprotovati.

**Kdo bo torej volil demokratsko stranko?** Demokratsko stranko bo volil vsakdo, komur je za lastno korist. Lastna korist zahteva prvič, da ne bo delal eden proti drugemu, ampak drug za drugega; da ne bo mogel eden odirati drugega in živeti na njegove stroške, ampak se delo in bremena pravično razdele na vsakega posameznika. Drugič zahteva prava korist vsakega posameznika, da bodi naša država močna. Potem ne bodo mogli nemirneži, prekucuhi delati nemirov, škodovati obči koristi, ker jih bo država lahko strahovala.

**Kdo ne bo volil demokratske stranke?** Demokratske stranke ne bo volil, komur so osebne koristi več kakor obče koristi. Demokratske stranke ne bo volil, komur je le za trenutno korist, ki ne pomisli, da se mora trenutna korist izprevreči kasneje v škodo. Demokratske stranke ne bo volil, kdor nima čistih rok, kdor živi na škodo drugih, ker ni pravega reda, in želi zato, da se še ne napravi red, temveč morda še večji nered, ker je v kalnem laže ribariti.

**Zakaj še deluje demokratska stranka za močno urejeno državo?** Demokratska stranka dobro ve, ako smo v državi složni, vsi vneti za svojo kraljevino, nas bodo tudi tujci spoštovali, uvaževali in nam zaupali. Le tedaj pa, ako nam zaupajo, nam bodo svoje izdelke, ki jih sami nimamo, prodajali po primerni ceni, od nas pa kupovali blago, ki ga oni nimajo. Ako nam pa tujci ne zaupajo, moramo od njih blago mnogo dražje plačevati. Odtod deloma tudi sedanja visoka draginja. Notranji medsebojni prepiri državo le šibe in slabe, složno delo jo pa jači.

**S Polja.** Pri nas so se začeli ljudje močno brigati za volitve. Imamo dve stranki, za ktere love volilce. Prvo vodijo duhovniki, drugo pa kmetje sami. Pravijo, da so volitve svobodne. Pri nas pa malo čujemo o svobodi. Zakaj vedno slišimo, da moramo voliti one može, ki so nam jih postavili v Mariboru. Najbolj hudi pa so gospodi na samostojneže, o katerih trdijo, da so naši najhujši sovražniki. Nekteri pristaši klerikalne stranke so že